

2012

Nově – lépe – s lidmi!

Komunitní projekt regenerace lokality „Pod nádražím“ s ohledem na sociální aspekty, ekonomický rozvoj a zlepšení životního prostředí

Obsah:

1. Úvod	2 - 4
2. Podpora přírodní i uměle vytvořené krajiny	5 - 8
3. Umění, kultura a dědictví	8
4. Nejlepší environmentální postupy	8 - 10
5. Zapojení obce a její pravomoci	10 - 11
6. Zdravý životní styl	11 - 13
7. Strategické plánování	13 - 14

Úvod do projektu

Před započítím realizace projektu byly identifikovány problémy, které musí město řešit, aby byl zajištěn logický rámec pro výběr strategie, cílů a opatření, která budou realizována v lokalitě „sídliště pod nádražím“. Byla provedena analýza dostupných dokumentů, dat, proběhly odborné diskuse s relevantními subjekty. Poznatky z těchto analýz logicky zdůvodňují potřebu finanční podpory a vytvořily tak základ pro stanovení cílů tohoto projektu. Swot analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb projektu vychází ze Strategického plánu rozvoje města Chrudim.

Na základě identifikace základních místních odlišností byly navrženy možnosti jejich odstranění, což je jedním ze základních prvků udržitelného rozvoje města. V rámci analýzy současné ekonomické a sociální situace města Chrudim byly identifikovány faktory, které negativně ovlivňují nebo v budoucnu mohou negativně ovlivňovat rozvoj města z hlediska jeho atraktivity pro obyvatele a investory.

Konkrétně se jedná o: vysokou míru chudoby a vyloučení, vysokou míru dlouhodobé nezaměstnanosti, neuspokojivý demografický vývoj, nízkou úroveň vzdělání a nízkou míru hospodářské aktivity.

Integrovaný plán rozvoje města Chrudim obsahuje soubor časově provázaných projektů, které jsou realizovány ve vybrané zóně města a směřují k dosažení společné vize a cílů města. Smyslem zonálního přístupu k integrovanému rozvoji města je koncentrovat finanční prostředky na geograficky vymezenou zónu, zaměřit se na identifikaci a řešení všech existujících problémů komplexním způsobem a dosáhnout smysluplné návaznosti a synergického efektu jednotlivých projektů.

Realizace tohoto projektu probíhá za finanční podpory Evropských fondů.

Geograficky vymezená zóna zaměřená zejména na regeneraci bytových domů a revitalizaci veřejných prostranství zaujímá celkovou rozlohu 12,2 ha, což představuje 0,4 % rozlohy města Chrudim. Tato oblast tvoří souvislou plochu na území města. Výjimečnost zóny spočívá v koncentraci bytové zástavby, vnitroblokové zeleně a veřejných prostranství. Zároveň je zde lokalizován objekt závodu Evona Chrudimi, který by měl v budoucnu ztratit význam výrobního závodu a měl by se přeměnit na objekty občanské vybavenosti.

Realizace tohoto projektu má nepopíratelný pozitivní vliv na udržitelný rozvoj (úspory energie v bytových domech včetně snížení stávající úrovně energetické náročnosti stávajících budov a zvýšení jejich energetické účinnosti). Jasný pozitivní vliv mají i opatření spojená s revitalizací veřejných prostranství v rámci bytových sídlišť (veřejná zeleň, sanace prostor, rekreační plochy, dětská hřiště).

Tento projekt je zaměřen na komplexní řešení problémů deprimované zóny města a tím napomáhá odvrácení hrozby sociálního vyloučení jejich obyvatel. Aktivitu projektu povedou k odstranění územních rozdílů ve městě a celkovému harmonickému rozvoji.

Foto číslo 1 – zachycuje původní stav jednoho z vnitrobloků před rekonstrukcí

Realizace celého projektu spočívá v naplnění následujících 4 priorit:

- Zkvalitnit technický stav bytových domů v zóně města postavených v hromadné bytové výstavbě a rozšířit nabídku bydlení pro znevýhodněné skupiny obyvatel
- Revitalizovat zanedbaná veřejná prostranství a městskou zeleň a vybudovat kvalitní infrastrukturu volnočasových aktivit - rekonstrukce vnitrobloků a přilehlých ulic
- Rozvíjet podnikatelské prostředí, zlepšit občanskou vybavenost a podporovat sociální integraci
- Zlepšit dopravní a technickou infrastrukturu a zvýšit bezpečnost obyvatel v zóně

Podpora přírodní a uměle vytvořené krajiny

Naplnění tohoto kritéria spatřujeme především v revitalizaci dvou typů vnitrobloků - otevřený, průchozí a uzavřený.

Cílem úprav **bloku Fibichova** je integrace vnitroblokového sídliště do urbanismu města. A to pomocí obnovení ideálu moderního bydlení založeného na přítomnosti kvalitní zeleně. Prostředkem k dosažení tohoto cíle je především úprava vzájemných komunikačních vztahů a organizace automobilové dopravy v pohybu i v klidu.

Nově vzniklá místa k sezení zde poskytují variantní nabídku typu a míst k odpočinku ve všech částech území. Jedním typem jsou tzv. „společenské lavice“ řešené formou pevných dlouhých laviček vybízejících k setkávání a odpočinku větších skupin uživatelů a jsou osvědčeny např. u mladých lidí. Dobře fungují i pro jednotlivce či menší skupiny. Jejich rozmístění je spojeno s kapacitnějšími pěšími trasami a nejdůležitějšími prostory, jako například navrhovanou hlavní pěší spojnici. Standardní a komfortnější sezení nabízejí mobilní lavičky, jejichž rozmístění je vázáno především na zelen (stromy), klidové partie bloku, dětské hřiště a vstupy do věžových objektů.

Foto číslo 2 – zachycuje rekonstruovanou průchozí spojnici mezi vnitrobloky

Dále je prostor vybaven stojany na kola, odpadkovými koši, koši na psí exkrementy, zahrazovacími patníky a plakátovacím sloupem.

Použití zeleně v městském parteru je limitováno nepopulárními, ale v organismu města nezbytnými potřebami, jakými je doprava (průjezd ulicemi, parkování, veřejná doprava se zastávkami, zásobování atd.) a stávajícími trasami inženýrských sítí. Výsledné řešení je určitým kompromisem mezi základními principy zahradní tvorby a omezujícími faktory daného území, sevrženého obytnými bloky budov.

Provedená analýza stávajících dřevin v terénu byla důvodem k rozhodnutí nahradit v rámci celkové regenerace vnitrobloku Fibichova zdravotně narušené dřeviny novými kvalitními výpěstky s dlouhodobou perspektivou jejich růstu. Novou výsadbou či obnovou stromů a dřevin v místech, kde dosud nebyly, je posílení jejich estetické i hygienické funkce v obytném prostoru všech řešených lokalit.

Zatravněné plochy jsou doplněny pásovými záhony půdokryvných dřevin, které zdůrazní urbanistickou polohu výškových domů, a jejich pravouhloú urbanistickou kompozicí. Vzniká moderní parter se všemi prvky obytného parku.

Pohyb pěších je určen pravidelnou sítí pěšin navazujících na hlavní veřejný pěší tah. Ten je zdůrazněn materiálovou obměnou a větší šířkou. Pěší spojnice tvoří páteř bloku a soustřeďuje k sobě důležité obytné funkce (vstupy do objektu, dětské hřiště, sezení, odpadové hospodářství, další pěší komunikace, navrhovanou společenskou klubovnu apod.). Nově koncipovaný prostor je tak více vnímán obyvateli jako místo odpočinku a setkávání.

V revitalizovaném prostoru je bezpečně vymezený prostor, kde si hrají děti, a který podporuje komunikaci bez rušivě dělících prvků. Je zde vytvořeno místo, kde se lidé cítí doma, a mají zde „svůj strom“, pod kterým mohou kdykoli spočinout.

Podle těchto kritérií je také určována druhová skladba výsadby zeleně, která odpovídá navrhované síti pěších komunikací a je doplněna o nově vzniklé linie. Ty zde vytvářejí opakující se prvek a tím poskytují i pocit klidu, harmonie a identity místa.

V některých místech je výsadba doplněna o solitérní stromy, které doplňují pravidelně koncipované stromové aleje, rozrůzní druhovou skladbu a docílí celkově volnější kompozice.

V rámci regenerace byly identifikovány dřeviny s kvalitnějším vzhledem a slušnou perspektivou, které byly ponechány a byly tak citlivě zapojeny do navrhovaného konceptu regenerace vnitrobloku. Podářilo se nám tak docílit přirozené obměny stromů bez toho, aniž by obyvatelé museli čekat desítky let na nově vzrostlé stromy. Zachované stromy jsou nedotčeny samotnou výstavbou, která je většinou navržena v dostatečné vzdálenosti.

Foto číslo 3 – veřejný prostor vnitrobloku před rekonstrukcí

Foto číslo 4 – rekonstruované dětské hřiště s nově vysazenými stromy

Dalším revitalizovaným územím je **uzavřený vnitroblok Revoluční**. Navržené řešení revitalizace neudržovaných ploch uvnitř vychází z historické tradice. Rozdělení vnitřních prostor obytného bloku mezi jednotlivé domy, podobně jako tomu bylo v době výstavby, kdy k jednotlivým domům patřil polosoukromý venkovní prostor za domem, je doplněno prostorem veřejným, společným pro celý blok. Jednotlivé domovní dvory jsou přidanou hodnotou k domu vlastnímu. Od okolí jsou odděleny živým plotem, případně v omezené míře opravenou zdí. Takto vytvořená hierarchizace prostorů dovoluje jednotlivým nájemníkům bydlících v bytech využít venkovního prostoru k relaxaci s pocitem vlastního soukromí.

Společný veřejný prostor, který leží za hranicí domovních dvorů, tvoří sportovně rekreační zázemí bloku domů a nejbližšího okolí.

Projektová dokumentace rekonstrukce vnitrobloku Revoluční

Využívání obyvateli bude určeno návštěvním řádem (uzamykání na noc, zákaz vstupu se psy, zákaz kouření apod.). Sezení zde zajišťují lavičky umístěné v blízkosti herních prvků.

Ulice mezi obytnými bloky jsou navrženy jako zklidněné obytné zóny. Pobytové plochy vybavené lavičkami jsou omezeny požadavkem na umístění co nejvíce parkovacích stání. Rovněž jednosměrnost není v obytné ulici obvyklá, ale je vynucená parkovacími možnostmi a zamezením možného průjezdu. Zklidnění a celistvost prostoru obytných ulic je vyjádřeno snížením obrubníků a použitím betonové dlažby nad komunikace.

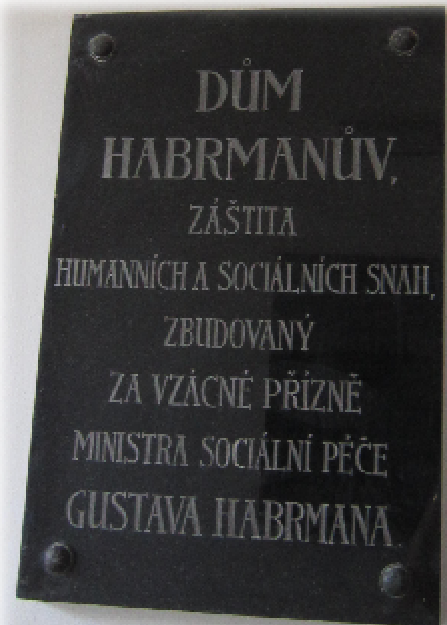
Pobytové plochy obytné zóny budou vybaveny prvky parteru – lavičkami, stojany na kola, odpadkovými koši, patníky apod.

Díky rekonstrukci veřejných prostor se tak podařilo pro obyvatele domů zkvalitnit bydlení a komplexně životní úroveň.

Umění, kultura a dědictví

Historie tohoto území sahá do 20. – 30. let minulého století. Tuto skutečnost můžeme doložit pamětní deskou, která je umístěna v jednom z domů – v Habrmanově domě. Tento dům už před lety sloužil pro humánní a sociální účely. Otevřen byl v roce 1922.

Zdejší Spolkový dům, který prošel rekonstrukcí, navazuje svou činností na svou historii. V původním domě byla učňovská besídka. Jednalo se o prostor, který byl určen pro vzdělávací a kulturní akce učňovského dorostu a mládeže. Těmto účelům sloužil do druhé světové války. Poté zde bylo loutkové divadlo a nyní tento prostor slouží pro setkávání lidí a spolkovou činnost neziskových organizací ve městě (kulturní, vzdělávací akce apod.).

Pamětní deska dokládající historickou vazbu této oblasti

Nejlepší environmentální postupy

V rámci projektu byla realizována řada opatření, která přispěla velkou měrou k ochraně životního prostředí a zlepšení kvality života obyvatel žijící v této lokalitě.

Uvažovanými aktivitami došlo k realizaci projektových záměrů na objektech, které jsou v majetku města nebo v majetku vlastníků bytových domů. Byly zatepleny obvodové pláště a střechy bytových domů. Investice do zateplení směřovaly k výraznému zlepšení tepelně technických vlastností bytových domů, k zamezení výskytu plísní s pozitivním dopadem na životní prostředí včetně zvýšení fyzické atraktivity deprimované zóny.

Byla provedena změna způsobu vytápění bytových domů, které byly vytápěny již nevyhovujícím způsobem – lokálním vytápěním. Tento způsob byl nahrazen jinou formou vytápění, jak šetrnější k životnímu prostředí tak i méně energeticky náročnou. Domy byly napojeny na centrální vytápění odpadním teplem z nedaleké elektrárny. Byla pořízena nová otopná soustava včetně nastavení měření a regulace spotřeby tepla.

Byly rekonstruovány a modernizovány společné prostory bytových domů. Rekonstrukcí a modernizací výtahů se zlepšila bezpečnost a spolehlivost, snížila se nákladnost provozu a údržby.

Bytové domy měly porušeny obvodové pláště, lodžie a balkony, které ohrožovaly bezpečnost obyvatel. Došlo k jejich rekonstrukci. Budovy se tak staly energeticky úspornější a atraktivnější.

Sanací základů a hydroizolací spodní stavby došlo k zamezení vztlínající vlhkosti vážně narušující bytové domy.

Foto číslo 5 – jeden z domů ve vlastnictví města, kde žili nepřizpůsobiví občané, před rekonstrukcí

Foto číslo 6 – pohled na bytový dům ve vlastnictví města, kde žili nepřizpůsobiví občané, po rekonstrukci

O efektivnosti zrealizovaných opatření vypovídají energetické štítky budov. Hodnocení budov v původním stavu – kategorie „G“, po rekonstrukci – postup do kategorie „C“.

Zapojení obce a její pravomoci

Realizace projektu vychází z principů místní Agendy 21 a předpokládá zapojení partnerů různého typu.

Před zahájením zpracování projektu město Chrudim transparentním způsobem oznámilo široké veřejnosti svůj záměr a cíle realizace projektu.

Bylo svoláno veřejné projednání, na kterém byla veřejnost o tomto záměru podrobně informována. Obyvatelé této lokality města byli osloveni i prostřednictvím médií. Touto formou byly také zjištěny jejich názory, postoje, připomínky. Ty byly následně předány zpracovateli studie, která v sobě zahrnovala i širší vztahy (dopravu, parkování apod.) Následně byl zpracován projekt, který zohledňoval sesbírané podněty.

Byl představen na dalším veřejném projednání, kterého se účastnilo vedení města, architekt a příslušné odbory MěÚ. Společně s veřejností byl tak sestaven projekt, který je postupně realizován.

Byl sestaven řídicí výbor projektu a dvě pracovní skupiny (na rekonstrukce veřejných prostranství a bytových domů), které se pravidelně v průběhu realizace projektu scházejí.

V případě zpracování dílčích projektů zaměřených na rekonstrukce veřejných prostranství a bytových domů probíhají plánovací setkání přímo v lokalitě.

Touto cestou proběhlo 14 setkání s veřejností, kterých se účastnilo na 340 obyvatel. Do společného plánování rozvoje této lokality bylo zapojeno cca 22 % obyvatel.

V rámci projektu spolupracujeme s partnery z řad neziskových organizací a škol. Ti svou činností pomáhají zkvalitňovat život obyvatel v této lokalitě (Dům dětí a mládeže Chrudim, Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Kopretina, Centrum pro zdravotně postižené, Střední škola zdravotnická a sociální Chrudim). Podle svých činností se zaměřují na eliminování prevence kriminality, vhodné využívání volného času dětí a mládeže, péči o zdraví či se podílejí na mapování bezbariérovosti v lokalitě.

Velkým partnerem jsou i vlastníci bytových domů. Partneři svou znalostí existujících problémů v deprimované zóně přispívají svými návrhy dílčích aktivit ke komplexnímu zlepšení prostředí a poukazují tak na možná rizika plynoucí z jejich realizace.

Foto číslo 7 – projednání záměru revitalizace bytového domu s jeho vlastníky

Zdravý životní styl

Zóna disponuje plochami zeleně a veřejných prostranství, které využívají místní obyvatelé a návštěvníci města k relaxaci či odpočinku. Mezi lokality vhodné k provozování sportovních aktivit patří menší plochy v obytné zástavbě, ve vnitroblocích. Tato veřejná prostranství jsou využívána zejména k rekreačnímu sportování (běhání, cyklistika, chůze). Volnočasové aktivity v zóně zajišťuje Domov dětí a mládeže.

Prevenčí proti chudobě se zabývají neziskové organizace. V rámci prevence fungují **sociální programy pro děti a mládež, sociální programy pro rodiny a komunitní programy**. Díky sociálním programům pro děti a mládež je služba snadno dostupná časově i místně, je poskytována i anonymně, je bezplatná, respektuje odlišnosti. Programy pro rodinu nabízejí podporu při zvládání běžných i složitých životních situací, posilují schopnosti rodin řešit svou situaci vlastními silami, umožňují lépe se orientovat v sociálním prostředí, zajišťují asistenci při kontaktu s institucemi a zprostředkovávají další návazné služby. Jejich součástí je i sociálně-právní poradenství, výchovná a vzdělávací činnost a psychologická a mediační pomoc. Komunitní programy dávají možnost nalézt uplatnění v dobrovolnické činnosti, poskytují podporu, asistenci, zázemí a vybavení pro aktivity lidí (kulturní, zájmové, neformálně vzdělávací aj.), vzdělávací služby v prostředí sociální sítě a odborné stáže pro studenty a pracovníky jiných organizací.

V rámci zajištění klidu, pořádku a bezpečí je také prostor pravidelně kontrolován **strážníky Městské policie**. V lokalitě je zřízena služebna Městské policie. Je zde v provozu kamerový systém, který napomáhá zmírnění patologických jevů. Je rozšířeno veřejné osvětlení.

Programy zaměřené na zdravé stravování, prevenci kouření a konzumace drog a alkoholu je zajištěn prostřednictvím jednoho z partnerů. Ten ve spolupráci s městem Chrudim připravuje pravidelné osvětové programy, kde je veřejnost informována o rizicích, negativních vlivech, ale i možnostech poradenství. Akce probíhají přímo v dané lokalitě. Jsou připravovány pro všechny cílové skupiny obyvatel.

Foto číslo 8 – akce jednoho z partnerů přímo v dané lokalitě zaměřená na prevenci kouření

Možnost kulturního vyžití skýtá nově otevřený Spolkový dům, kde probíhají jak kulturní, tak i vzdělávací programy pro veřejnost. Stejně tak mohou navštěvovat zájmové kroužky a aktivity neziskových organizací a spolků zde působících (pěvecké, taneční, jazykové, loutkové, modelářské apod.).

Pravidelně probíhá **doučování dětí**, které zajišťuje nízkoprahový klub. Vhodným působením na děti jsou tak ovlivňováni i jejich rodiče.

Foto číslo 9 – přímo v lokalitě poskytuje nezisková organizace sociální práci dětem i jejich rodinám

Problematika mobility a dopravy je řešena v rámci širších vztahů. V zóně jsou budovány parkoviště i jednotlivá parkovací stání. Dopravní obslužnost je zajištěna prostřednictvím pravidelných linek HMD. Nově vzniklá obytná zóna napomůže zklidnění a bezpečnost provozu a zároveň bude vytvořen lepší prostor pro pohyb pěších.

Foto číslo 10 – dopravní řešení v lokalitě, které po rekonstrukci vymezuje větší prostor pro pěší

Bydlení v této lokalitě doznalo velkých změn. Postupnou revitalizací bytových domů došlo ke zkvalitnění života obyvatel. **Rekonstrukcí stávajících městských prostor vzniklo 15 nových sociálních bytů** se základním vybavením pro osoby v nepříznivých životních situacích. V této lokalitě bylo do současnosti kompletně zrekonstruováno 5 bytových domů města se 108 byty ve vlastnictví města (po skončení projektu projde rekonstrukcí 9 bytových domů s 157 byty).

Do realizace jsou zapojeni i soukromí vlastníci bytových domů - bylo zrekonstruováno 5 domů se 172 byty.

Strategické plánování

Identifikaci klíčové problémové zóny města, která vyžaduje zvýšenou míru podpory, posuzujeme v návaznosti na stávající strategické a rozvojové dokumenty zpracované na místní úrovni – Strategický plán rozvoje města, Územní plán města, Plán zdraví a kvality života, Komunitní plán sociálních služeb apod.

Současně je tento projekt plně kompatibilní se strategickými a programovými dokumenty na národní i krajské úrovni (např. Strategie regionálního rozvoje České republiky, Národní rozvojový plán České republiky 2007 – 2013, Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR apod.).

Východiskem pro formulaci základní strategie tohoto projektu jsou tak především provedené analýzy těchto dokumentů. Tento projekt pak slouží jako funkční koordinační nástroj pro dosažení jejich cílů a vize.

V zóně se nachází firma, která má dlouholetou tradici a zaměřuje se na výrobu punčoch a prádla. Bohužel do budoucna nebude možné využít celý areál jen pro výrobu daného zboží. Je proto uvažováno s proměnou **areálu v moderní víceúčelový komplex. S touto myšlenkou pracovali studenti** stavební fakulty ČVUT. **Ve svých návrzích zohlednili** důležitost tohoto území a také historicko - urbánní vztah k městu.

Vizualizace návrhu revitalizace areálu Evony zhotovený studenty